

Διδακτική πρόταση

της Σχολικής Συμβούλου κλ. ΠΕ02 Κωνσταντίνας Χρυσικοπούλου

Διδακτικό αντικείμενο: Λογοτεχνία Α΄ Λυκείου

Τίτλος διδακτικής ενότητας: «Θέατρο»

Ενδεικτικός διδακτικός χρόνος: περίπου 24 ώρες

Μεθοδολογική προσέγγιση: έμφαση στην ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και στη μέθοδο project, αλλά και μετωπική διδασκαλία, όπου χρειάζεται.

Α΄ Φάση: Πριν από την ανάγνωση¹

(Ενδεικτικός απαιτούμενος χρόνος: 3-4 διδακτικές ώρες)

Στόχοι:

- Δημιουργία ερεθισμάτων, ώστε να κινηθεί η περιέργεια και το ενδιαφέρον για τη φάση της ανάγνωσης
- Εξοικείωση με το είδος του θεάτρου, με σχετικές έννοιες και πτυχές
- Συνειδητοποίηση της ιδιαιτερότητας της θεατρικής γραφής
- Κατανόηση της διαφοράς ανάμεσα στο θεατρικό έργο και στην ερμηνεία-απόδοσή του

Σύντομη περιγραφή: Στη φάση αυτή οι μαθητές εισάγονται στο λογοτεχνικό είδος του θεάτρου. Χρησιμοποιείται σχετικό υλικό, το οποίο δίνει αφορμή για συζήτηση

---

¹ Σύμφωνα με το αριθ. 124676/Γ2/1-11-2011 έγγραφο οδηγιών του Υπουργείου Παιδείας για τη διδασκαλία της **Νέας Ελληνικής Λογοτεχνίας** της **Α΄ τάξης Γενικού Λυκείου** και με το αριθ. 360/Γ2/3-1-2012 έγγραφο οδηγιών του Υπουργείου Παιδείας για τη διδασκαλία της **Νέας Ελληνικής Λογοτεχνίας** της **Α΄ τάξης Επαγγελματικού Λυκείου**: [...] *Η φάση αυτή είναι πολύ σημαντική, καθώς «χτίζει τις γέφυρες» μεταξύ των κειμένων και των μαθητών μας.* [...]

και δραστηριότητες, προκειμένου οι μαθητές να κατανοήσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις συμβάσεις της θεατρικής δημιουργίας και να καταστεί δυνατή η περαιτέρω προσέγγισή της μέσα από τα θεατρικά κείμενα της Β΄ φάσης.

Προτεινόμενη δραστηριότητα:

Οι μαθητές καλούνται να εκθέσουν τις θεατρικές εμπειρίες τους. Όσοι δεν έχουν δει ποτέ θεατρική παράσταση, μπορούν να παρουσιάσουν μια από τις παραστάσεις που παίζονται σε κάποιο θέατρο, με τη βοήθεια σχετικού υλικού που θα εντοπίσουν στο διαδίκτυο. Επίσης, ο εκπαιδευτικός φέρνει υλικό από παραστάσεις που έχει δει ο ίδιος και μιλά γι' αυτές. Ο σκοπός αυτής της δραστηριότητας είναι να αναδειχθούν και να κατανοηθούν κάποιες βασικές αρχές προσέγγισης του θεατρικού είδους, που θα ακολουθήσουν οι μαθητές κατά τη διάρκεια της ενότητας, και συγκεκριμένα:

- Η εποχή του συγγραφέα και του έργου
- Τα πρόσωπα-ρόλοι του έργου και τα χαρακτηριστικά τους
- Τα βασικά θέματα και οι συγκρούσεις του έργου
- Οι συντελεστές της παράστασης (σκηνοθέτης, ηθοποιοί, σκηνογράφος, ενδυματολόγος, φωτιστής, κ.λπ.)
- Η σκηνοθεσία ως ερμηνεία του έργου, ο ρόλος της στην επιτυχή ή μη απόδοση του έργου και η στάση μας απέναντι σε αυτήν
- Η διάκριση ανάμεσα στην άποψή μας για το έργο και στην άποψή μας για την παράσταση

Αν επαρκεί ο χρόνος, διαβάζονται ή ακούγονται μικρά αποσπάσματα θεατρικών έργων. Ακόμη, μπορεί να γίνει δραματοποιημένη ανάγνωση κάποιου αποσπάσματος.

Β΄ Φάση: Ανάγνωση - Παρουσίαση²

(Ενδεικτικός απαιτούμενος χρόνος: 15-16 διδακτικές ώρες)

Στόχοι:

- Αναγνώριση των πολιτισμικών στοιχείων των θεατρικών κειμένων και προσδιορισμός της ιστορικότητάς τους
- Συνειδητοποίηση της ιστορικότητας του είδους του θεάτρου
- Κατανόηση της δομής του θεατρικού έργου
- Συνειδητοποίηση της πολλαπλότητας των ερμηνειών-αποδόσεων των θεατρικών κειμένων
- Κατανόηση των ομοιοτήτων και των διαφορών ανάμεσα στον αφηγηματικό και στο θεατρικό λόγο.
- Ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας και διαμόρφωση προσωπικής άποψης για τα έργα
- Αναγνώριση εκείνων των χαρακτηριστικών των θεατρικών έργων που τα εντάσσουν σε συγκεκριμένη περίοδο, είδος κ.λπ.

Σύντομη περιγραφή: η τάξη χωρίζεται σε ομάδες μαθητών (4-5 ατόμων) και κάθε ομάδα επιλέγει ένα από τα προτεινόμενα υποθέματα, που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένα θεατρικά έργα, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητές της.³ Στην κάθε ομάδα δίνονται εργασίες, τις οποίες επεξεργάζονται οι μαθητές, και όταν τελειώσουν παρουσιάζουν στην τάξη τα κείμενα και τις εργασίες τους.

Προτεινόμενα επιμέρους θέματα (υποθέματα):

- 1. Το κρητικό θέατρο: 1^η ομάδα**
- 2. Το ελισαβετιανό θέατρο: 2^η ομάδα**
- 3. Το θέατρο στη Γαλλία του 17^ο αιώνα: 3^η ομάδα**
- 4. Το αστικό δράμα στην Ελλάδα του τέλους του 19^{ου} αιώνα: 4^η ομάδα**

---

² Σύμφωνα με τις προαναφερόμενες οδηγίες σε αυτή τη φάση [...] οι μαθητές διαβάζουν μεγαλύτερα κείμενα (συστάδες ποιημάτων, διηγήματα, κεφάλαια από μυθιστορήματα και στο τέλος ολόκληρα βιβλία) στο σχολείο αλλά και στο σπίτι. [...] Επίσης, τονίζεται ότι [...] έχει μεγάλη σημασία το σχολείο να ζητά από τους μαθητές να διαβάζουν λογοτεχνικά κείμενα στο σπίτι. [...]

³ Αποσπάσματα θεατρικών έργων εμπεριέχονται και στο βιβλίο μαθητή «Στοιχεία θεατρολογίας», Α΄ τάξης Γενικού Λυκείου.

5. Το επικό-πολιτικό θέατρο: 5^η ομάδα

6. Το μεταπολεμικό ελληνικό θέατρο: 6^η ομάδα

1. Το κρητικό θέατρο: 1^η ομάδα

Προτεινόμενο κείμενο:

Γεωργίου Χορτάση, *Κατζούρμπος* (απόσπασμα), ΚΝΛ Α΄ Λυκείου

Εργασίες:

α) Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του κρητικού θεάτρου (επιγραμματικά); Αναζητήστε πληροφορίες σε βιβλία ή στο διαδίκτυο.

β) Συνοπτική παρουσίαση του έργου: συγγραφέας, θέμα του έργου, χαρακτήρες, ιστορικό των παραστάσεων.

γ) Σκιαγραφήστε τα βασικά γνωρίσματα των χαρακτήρων της σκηνής του έργου που παρατίθεται στο βιβλίο σας.

δ) Πώς φαντάζεστε την εμφάνιση των ηθοποιών που θα υποδύονταν τους ρόλους σε αυτή τη σκηνή (ενδυμασία, στάση, κινήσεις, φωνή, ύφος);

ε) Να μετατρέψετε τη συγκεκριμένη σκηνή σε αφηγηματικό λόγο. Τι παρατηρείτε συγκρίνοντας τα δύο είδη λόγου;

στ) Αναφέρεται στο εισαγωγικό σημείωμα του βιβλίου σας πως η κωμωδία *Κατζούρμπος* [...] ακολουθεί τα πρότυπα της ιταλικής κωμωδίας των χρόνων της *Αναγέννησης* [...], δηλαδή της *Commedia dell' arte*. Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με την παραπάνω αναφορά και γιατί;

Παράλληλο κείμενο: Γεωργίου Χορτάση, *Ερωφίλη*

2. Το ελισαβετιανό θέατρο: 2^η ομάδα

Προτεινόμενο κείμενο:

Ουίλλιαμ Σαίξπηρ, *Βασιλιάς Ληρ* (δύο αποσπάσματα), ΚΝΛ Α΄ Λυκείου

Εργασίες:

α) Ποιες οι συνθήκες παράστασης κατά την ελισαβετιανή εποχή; Αναζητήστε πληροφορίες σε βιβλία ή στο διαδίκτυο.

β) Συνοπτική παρουσίαση του έργου: συγγραφέας, θέμα του έργου, χαρακτήρες, ιστορικό των παραστάσεων στην Ελλάδα.

γ) Ποια η συμπεριφορά του Ληρ στο α' απόσπασμα (Πράξη Α', Σκηνή 1) και ποια στο β' (Πράξη Δ', Σκηνή 7); Θεωρείτε πως έχει αλλάξει; Αναπτύξτε την άποψή σας.

δ) Ποια είναι τα βασικά θέματα που τίθενται στα αποσπάσματα του βιβλίου σας; Οι αντίθετες απόψεις που εκφράζονται από τους ήρωες σε ποιες συγκρούσεις τους οδηγούν; Οι απόψεις αυτές από πού εξαρτώνται; (ηλικία, φύλο, σχέση, θέση κ.λπ.)

ε) Να προετοιμάσετε και να παρουσιάσετε στην τάξη μια «θεατρική ανάγνωση» του α' αποσπάσματος χωρίς σκηνικά και κοστούμια.

στ) Έχει αναφερθεί για το έργο του Σαίξπηρ πως [...] περιλαμβάνει την πραγματικότητα, αλλά εκτείνεται και πέρα από τα όριά της. [...] Ακόμη πιο ουσιαστικά το βλέπουμε στην εσωτερική δομή των γεγονότων, τα οποία πολύ συχνά, και ιδιαίτερα στα πιο σημαντικά έργα του Σαίξπηρ, είναι ρεαλιστικά μόνο με έναν αποσπασματικό και αλματώδη τρόπο και έχουν την τάση να ξεφεύγουν στον κόσμο του παραμυθιού ή της φαντασίας ή ακόμη και σε ένα υπερφυσικό και δαιμονικό χώρο. [...] ⁴ Τα αποσπάσματα του βιβλίου σας θεωρείτε πως επιβεβαιώνουν την παραπάνω άποψη για τον *Βασιλιά Ληρ*;

Παράλληλο κείμενο: Ουίλλιαμ Σαίξπηρ, *Ρωμαίος και Ιουλιέτα*

3. Το θέατρο στη Γαλλία του 17^ο αιώνα: 3^η ομάδα

Προτεινόμενο κείμενο:

Μολιέρου, *Ο αρχοντοχωριάτης*, (απόσπασμα), ΚΝΛ Α' Λυκείου

---

⁴ E. Auerbach, *Μίμησις*, μτφρ. Λευτέρης Αναγνώστου, Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα, 2005, σ. 434-435.

Εργασίες:

α) Από πού εμπνέεται τα έργα του ο Μολιέρος και από πού άλλοι Γάλλοι δραματουργοί κατά τον 17^ο αιώνα; Αναζητήσετε πληροφορίες σε βιβλία ή στο διαδίκτυο.

β) Συνοπτική παρουσίαση του έργου: συγγραφέας, θέμα του έργου, χαρακτήρες, ιστορικό των παραστάσεων στην Ελλάδα.

γ) Γιατί ο Μολιέρος ονομάζει τον κεντρικό ήρωα του έργου του «αρχοντοχωριάτη»;

δ) Η σκηνή αποτελείται από δύο κύρια μέρη που το καθένα περιέχει μια αντίθεση. Να περιγράψετε τις αντιθέσεις αυτές. Σε ποια από τα δύο μέρη η αντίθεση εξελίσσεται σε σύγκρουση;

ε) Ποιες κοινωνικές καταστάσεις θίγονται στο απόσπασμα του βιβλίου σας;

στ) Να μετατρέψετε τη συγκεκριμένη σκηνή σε αφηγηματικό λόγο. Τι παρατηρείτε συγκρίνοντας τα δύο είδη λόγου;

ζ) Ποιοι οι αντιπροσωπευτικοί τύποι του Μολιέρου, όπως παρουσιάζονται μέσα από τα έργα του; Αναζητήσετε πληροφορίες σε βιβλία ή στο διαδίκτυο.

Παράλληλο κείμενο: Μολιέρου, *Ο κατά φαντασίαν ασθενής*.

4. Το αστικό δράμα στην Ελλάδα του τέλους του 19^{ου} αιώνα:

4^η ομάδα

Προτεινόμενο κείμενο:

Γρηγορίου Ξενοπούλου, *Το μυστικό της κοντέσσας Βαλέραινας* (απόσπασμα), ΚΝΛ Β΄ Λυκείου

Εργασίες:

α) Ποια είναι η έννοια του αστικού δράματος; Αναζητήστε πληροφορίες σε βιβλία ή στο διαδίκτυο. Στη συνέχεια, να βρείτε τα στοιχεία εκείνα από τις σκηνές του βιβλίου σας που το εντάσσουν, κατά τη γνώμη σας, σε αυτή την κατηγορία.

β) Συνοπτική παρουσίαση του έργου: συγγραφέας, θέμα του έργου, χαρακτήρες, ιστορικό των παραστάσεων.

γ) Σκιαγραφήστε τα βασικά γνωρίσματα του χαρακτήρα της κοντέσας Βαλέραινας.

δ) Στο απόσπασμα παρουσιάζονται τρεις γενιές που ανήκουν στην ίδια κοινωνική τάξη. Αντιμετωπίζουν με τον ίδιο τρόπο την πραγματικότητα; Αναπτύξτε την άποψή σας, λαμβάνοντας υπόψη το ιστορικοκοινωνικό πλαίσιο στο οποίο διαδραματίζονται τα γεγονότα.

ε) Να προσδιορίσετε το αντικείμενο της σύγκρουσης μεταξύ της κοντέσας και των παιδιών της. Πώς διαμορφώνονται οι σχέσεις ανάμεσά τους εξαιτίας αυτής της σύγκρουσης;

στ) Επιλέξτε μια από τις παραστάσεις του έργου και παρουσιάστε στοιχεία αυτής, όπως: συντελεστές, βασικές σκηνοθετικές επιλογές, κριτικές, φωτογραφίες, βίντεο, ηχογραφημένα αποσπάσματα κ.ά.

ή προετοιμάστε και παρουσιάστε στην τάξη μια «θεατρική ανάγνωση» μιας από τις σκηνές του βιβλίου σας, χωρίς σκηνικά και κοστούμια.

Παράλληλο κείμενο: Γρηγορίου Ξενόπουλου, Στέλλα Βιολάντη

5. Το επικό-πολιτικό θέατρο: 5^η ομάδα

Προτεινόμενο κείμενο:

Μπέρτολτ Μπρεχτ, Τρόμος και αθλιότητα του τρίτου Ράιχ, «Ο σπιούνος»,

ΚΝΑ Γ' Λυκείου

Εργασίες:

α) Ποια είναι τα γνωρίσματα του επικού-πολιτικού θεάτρου (επιγραμματικά); Αναζητήστε πληροφορίες σε βιβλία ή στο διαδίκτυο. Να αναγνωρίσετε τα χαρακτηριστικά αυτά στον «Σπιούνο».

β) Συνοπτική παρουσίαση του έργου: συγγραφέας, θέμα του έργου, χαρακτήρες, ιστορικό των παραστάσεων στην Ελλάδα.

γ) Σκιαγραφήστε τα χαρακτηριστικά των προσώπων της οικογένειας (ενέργειες, σκέψεις, λόγος). Συσχετίστε τα με την εποχή και το χώρο στον οποίο ζουν.

δ) Ποιο είναι το βασικό θέμα του έργου;

ε) Η καχυποψία και ο τρόμος κυριαρχούν στο συγκεκριμένο μονόπρακτο. Πού οφείλονται και πώς επηρεάζουν τις σχέσεις ανάμεσα στα μέλη της οικογένειας;

στ) Γιατί, κατά τη γνώμη σας, το ζευγάρι απομονώνεται και στερείται την κοινωνική ζωή που είχε αρχικά;

ζ) Να αναφέρετε τα χωρία εκείνα που αναδεικνύουν το κλίμα αυστηρής χειραγώγησης στην εκπαίδευση της ναζιστικής Γερμανίας.

η) Αν σκηνογραφούσατε το έργο, πώς θα αποδίδατε την ιδιαίτερη ατμόσφαιρα που αποπνέει και η οποία απηχεί το ανελεύθερο καθεστώς της ναζιστικής Γερμανίας;

θ) Πού αποσκοπεί ο συγγραφέας εισάγοντας τα πρόσωπα του έργου ανώνυμα;

Παράλληλο κείμενο: Μπέρτολτ Μπρεχτ, *Ο Καυκασιανός Κύκλος με την Κιμωλία*

6. Το μεταπολεμικό ελληνικό θέατρο: 6^η ομάδα

Προτεινόμενο κείμενο:

Ιάκωβου Καμπανέλλη, *Παραμύθι χωρίς όνομα* (απόσπασμα), ΚΝΛ Γ΄ Λυκείου

Εργασίες:

α) Αναζητήστε πληροφορίες σε βιβλία ή στο διαδίκτυο για το μεταπολεμικό ελληνικό θέατρο. Ποια η θέση των έργων του Ιάκωβου Καμπανέλλη σε αυτό;

β) Συνοπτική παρουσίαση του έργου: συγγραφέας, θέμα του έργου, χαρακτήρες, ιστορικό των παραστάσεων.

γ) Σκιαγραφήστε τα βασικά γνωρίσματα του χαρακτήρα της φτωχομάνας.

δ) Η φτωχομάνα είναι λιγότερο αυστηρή με το δικαστή και περισσότερο με τον κόσμο. Συμφωνείτε με αυτή τη στάση; Αναπτύξτε την άποψή σας.

ε) Ποια θέματα αναδεικνύει ο συγγραφέας στο απόσπασμα του βιβλίου σας και με ποιο τρόπο;

στ) Πού έγκειται η αντίθεση (και η σύγκρουση) του Μιχάλη με τους άλλους;

ζ) Να μετατρέψετε το απόσπασμα σε αφηγηματικό λόγο. Τι παρατηρείτε συγκρίνοντας τα δύο είδη λόγου;

η) Τα δύο τραγούδια του αποσπάσματος πώς συνδέονται με τη θεατρική εικόνα και με την κοινωνική κριτική που ασκεί ο συγγραφέας;

θ) Επιλέξτε μια από τις παραστάσεις του έργου και παρουσιάστε στοιχεία αυτής, όπως: συντελεστές, βασικές σκηνοθετικές επιλογές, κριτικές, φωτογραφίες, βίντεο, ηχογραφημένα αποσπάσματα κ.ά.

Παράλληλο κείμενο: Ιάκωβου Καμπανέλλη, *Η αυλή των θαυμάτων*

Γ΄ Φάση: Μετά την ανάγνωση⁵

(Ενδεικτικός απαιτούμενος χρόνος: 4-5 διδακτικές ώρες)

Στόχοι:

- Διαμόρφωση άποψης και στάσης πάνω στο θεατρικό είδος
- Έκφραση εν δυνάμει καλλιτεχνικών κλίσεων
- Μετάβαση από το γραπτό λόγο στην εικόνα
- Ανάπτυξη συνθετικών ικανοτήτων

---

⁵ Σύμφωνα με τις προαναφερόμενες οδηγίες: [...] Στη φάση αυτή οι μαθητές παράγουν το δικό τους λόγο όχι πια γύρω από τα κείμενα, αλλά γύρω από το θέμα της διδακτικής ενότητας με την οποία ασχολήθηκαν. Ο σκοπός της φάσης αυτής είναι να διαπιστώσουν όλοι, διδάσκοντες και διδασκόμενοι, τι καινούριο έμαθαν, ποιες αντιλήψεις σχημάτισαν, ποια συναισθήματα ένιωσαν μέσα από τις αναγνώσεις και τις συζητήσεις τους. Η παραγωγή λόγου νοείται ως έκφραση προσωπικών αντιλήψεων και στάσεων που μπορεί να επιτευχθεί με γλωσσικές αλλά και μη γλωσσικές δραστηριότητες. Σ' αυτή τη φάση ζητείται από τους μαθητές να γράψουν, ατομικά ή ομαδικά, ένα κείμενο ανάλογο του είδους που διάβασαν, να κάνουν έρευνα και να γράψουν μια συνθετική εργασία. [...]

- Συνειδητοποίηση της σχέσης του θεάτρου με την ανθρώπινη εμπειρία και την κοινωνία και επομένως της σημασίας του για την κατανόηση του κόσμου στον οποίο ζούμε και του εαυτού μας

Σύντομη περιγραφή: Οι μαθητές, ατομικά ή ομαδικά, επιλέγουν δραστηριότητες δημιουργικές-καλλιτεχνικές (π.χ. διασκευή έργων ή συγγραφή δικών τους έργων) ή δραστηριότητες ερευνητικές-συνθετικές, προκειμένου να εκφράσουν το δικό τους λόγο για το είδος του θεάτρου, και τις παρουσιάζουν στην τάξη.

Προτεινόμενες δραστηριότητες:

1. Παρακολούθηση μιας θεατρικής παράστασης: πριν από την παράσταση οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και αναζητούν πληροφορίες για το έργο, την εποχή, το θέμα, τους συντελεστές της παράστασης κ.ά. Μετά την παράσταση οι μαθητές καλούνται να γράψουν ατομικές εργασίες με θέματα όπως: σκιαγράφηση των χαρακτήρων του έργου, περιγραφή και ανάλυση της κεντρικής σύγκρουσης ή του θέματος του έργου, θεατρική κριτική, άλλες σκηνοθετικές εκδοχές.

Σε περίπτωση που δεν είναι εφικτό να παρακολουθήσουν μια θεατρική παράσταση, προτείνεται να παρακολουθήσουν μια θεατρική ραδιοφωνική ή τηλεοπτική παράσταση και να κάνουν ανάλογες εργασίες.

2. Ερευνητικές-συνθετικές εργασίες σχετικές με την ιστορία του θεάτρου και, αν είναι εύκολο, παρουσίασή τους με λογισμικό παρουσίασης. Στην περίπτωση που επιλεγεί αυτό το είδος δραστηριοτήτων, οι μαθητές δουλεύουν ατομικά ή ομαδικά και ασχολούνται με τη θεατρική δημιουργία είτε της εποχής του έργου με το οποίο καταπιάστηκαν κατά τη Β΄ Φάση της διδακτικής ενότητας είτε περιόδων που δεν καλύφθηκαν στη φάση αυτή.

3. Ερευνητικές-συνθετικές εργασίες, ατομικές ή ομαδικές, σχετικές με θεατρικούς συγγραφείς και το έργο τους, σκηνοθέτες και ηθοποιούς του ελληνικού ή ξένου θεάτρου, που αναδεικνύουν την ιδιαίτερη προσφορά τους στη θεατρική τέχνη.

4. Δημιουργικές-καλλιτεχνικές εργασίες, ατομικές ή ομαδικές, όπως η διασκευή ενός αφηγηματικού έργου σε θεατρικό έργο ή η δημιουργία ενός θεατρικού έργου.